

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 891/2019
05.11.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Гордана Ковачевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Београд, Одљење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 421/18 од 16.11.2018. године, у седници већа одржаној дана 05.11.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 421/18 од 16.11.2018. године и предмет ВРАЋА другостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 403/2015 од 13.12.2017. године, ставом првим изреке обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 2.541.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате на име накнаде нематеријалне штете у виду душевних болова због повреде слободе, угледа, части и других права личности проузрокованих неоснованим лишењем слободе; износ од 100.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате на име претрпљеног страха, на име трошкова сачињавања захтева за накнаду штете од 01.09.2015. године износ од 16.500,00 динара са законском затезном каматом од подношења тужбе па до исплате, као и да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 306.925,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате; ставом другим изреке преко досуђеног износа од 2.541.000,00 динара па до траженог износа од 7.240.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете у виду душевних болова због повреде слободе, угледа, части и других права личности проузрокованих неоснованим лишењем слободе, преко досуђеног износа од 100.000,00 динара па до траженог износа од 1.000.000,00 динара на име накнаде штете на име претрпљеног страна и преко досуђеног износа од 16.500,00 динара па до траженог износа од 18.000,00 динара на име трошкова сачињавања захтева за накнаду штете, тужбени захтев тужиоца је одбијен. Ставом трећим изреке одбијен је тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете због повреде слободе и права личности условљених дужином трајања кривичног поступка у износу од 520.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате и

захтев за накнаду материјалне штете по основу немогућности пословања тужиоца и привредних друштава које је водио, немогућности уредног сервисирања банкарских кредита, камата и пенала од стране банака због нередовне отплате датих кредита и измакле добити у износу од 7.000.000,00 динара са законском каматом почев од дана пресуђења па до исплате, као и захтев за исплату законске затезне камате на трошкове поступка почев од дана пресуђења па до дана извршности.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 421/18 од 16.11.2018. године ставом првим изреке жалба тужиоца је одбијена, а жалба тужене делимично усвојена, па је пресуда Вишег суда у Новом Саду П 403/15 од 13.12.2017. године преиначена тако што је одбијен тужбени захтев за накнаду штете у износу од 1.541.000,00 динара за душевне болове због повреде слободе, угледа, части и других права личности проузрокованих неоснованим лишењем слободе и у износу од 100.000,00 динара на име претрпљеног страха са законском затезном каматом од пресуђења до исплате; за исплату износа од 5.250,00 динара на име трошкова сачињења захтева за накнаду штете са законском затезном каматом на овај износ почев од подношења тужбе до исплате, те за законску затезну камату на износ од 11.250,00 динара за временски период од подношења тужбе до извршности; досуђен износ парничних трошкова снижава се на 216.725,00 динара. У преосталом делу пресуда је потврђења у другом ставу изреке, а у трећем ставу изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2 Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...55/14) Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је рођен ... године на У браку са ББ добио је сина, био је власник два једночлана привредна друштва са ограниченом одговорношћу, која су се бавила трговином. Због сумње да је извршио кривично дело злоупотребе службеног положаја тужиоцу је одређен притвор дана 20.05.2010. године. Кривични поступак који је вођен против њега и још деветорице лица, у којем им је на терет стављено продужено кривично дело злоупотребе службеног положаја, окончан је у односу на тужиоца правноснажном пресудом од 17.05.2011. године, којом је ослобођен од оптужбе и пуштен на слободу. Током трајања притвора од укупно 363 дана посећивали су га супруга и сестра ..., док син, који је тада био у узрасту од ... година то није чинио, јер га је било срамота па је прешао да живи код бабе и деде по мајци, а годину дана уназад тужилац не живи ни са супругом, иако се нису формално развели. Тужилац раније није осуђиван, али је једном приликом поводом кривичног прогона био пар дана у притвору. У време притварања и три недеље потом трпео је страх за себе и породицу, професионално и лично функционисање, који је иза тога пао на средњи ниво. Током притвора његова два правна лица су наставила да раде, а по пуштању на слободу тужилац је наставио да сервисира обавезе својих правних лица према банци и лизинг кући. Фирме је продао 2016. године ГГ из Умеђувремену су фирме отишле у блокаде, а касније у стечај. Дана

01.09.2015. године тужилац је у складу са одредбом члана 588. и 583. Законика о кривичном поступку обратио Министарству правде захтевајући накнаду штете због неоснованог лишења слободе, али његовом захтеву није удовољено, након чега је тужилац покренуо ову парницу.

У овој парници тужилац потражује накнаду нематеријалне и материјалне штете због неоснованог лишења слободе, а нижестепени судови налазе да је тужиочев тужбени захтев делимично основан.

Тужиочево право на накнаду нематеријалне штете због неоснованог притварања произилази не само из одредбе члана 584. став 1. Законика о кривичном поступку како то правилно налазе нижестепени судови, него и из одредбе члана 5. став 5. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, која се односи на право на слободу и безбедност. Поменута одредба конвенције прописује да свако ко је био ухапшен или лишен слободе у супротности са одредбама тог члана Конвенције има утуживо право на накнаду. Устав Републике Србије је у члану 35. прописао право на рехабилитацију и накнаду штете под законским условима. Када се ради о износу накнаде он зависи од околности сваког конкретног случаја. По оцени овог суда другостепени суд није правилно оценио све околности од којих зависи висина штете тужиоцу на име душевних болова због повреде слободе угледа, части и других права личности проузрокованих неоснованим лишењем слободе, на шта тужилац у ревизији основано указује и навођењем конкретних разлога правилност другостепене пресуде доводи у сумњу.

Душевни болови због неосноване осуде, односно неоснованог лишења слободе представљају јединствен вид штете који обухвата све штетне последице нематеријалне штете везане за личност оштећеног, које су проистекле из неоправдане осуде, односно неоснованог лишења слободе. За ову штету се досуђује јединствен износ накнаде при чијем одмеравању суд узима у обзир све околности случаја (време боравака у притвору односно затвору, трајање и услови притвора односно затвора, хуманост затворских услова, понашање затворских стражара и затворског особља, навођење вербалних и реалних увреда и постојање тортуре, боравак у притвору који теже пада због пасивности и одсуства радног ангажовања, појава медицинских, социолошких, психолошких и других испитивања осуђених лица који изазивају непријатности, врста кривичног дела која је била предмет истраге, оптужбе или неоправдане осуде и друге околности везане за ток кривичног поступка – натписи у штампи, радио – телевизији, опште интересовање јавности о суђењу, да ли је оштећени претходно искористио средства рехабилитације и да ли је захтевао објављивање пресуде или саопштење после неоправдане осуде, животно доба лица које је неосновано лишено слободе, породично стање, занимање, друштвена активност, ранији непорочни живот, осуђиваност, омаловажавање и неприхватање у месту пребивалишта и радној средини, углед који је тужилац раније уживао у својој средини, однос средине према њему после осуде, односно после лишења слободе, тежина и врста кривичног дела...).

При одлучивању другостепени суд није ценио све наведене критеријуме и за своју одлуку није дао јасне ни довољне разлоге, па је због погрешне примене материјалног

права изостало утврђење свих важних чињеница од којих зависи висина нематеријалне штете коју је тужилац претрпео у овом штетном догађају.

Свака другостепена одлука мора бити образложена па и она која се не може побијати ревизијом. Одредба члана 396. став 2. Закона о парничном поступку прописује да ако се пресудом жалба одбија, у образложењу пресуде суд неће детаљно да образлаже пресуду у случају да прихвати чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, као и примену материјалног права. То свакако не значи да другостепени суд има овлашћења да за своју одлуку уопште не да разлоге, нити да је овлашћен да не одговори на жалбене наводе. У конкретном случају у односу на друге тражене видове нематеријалне штете и за тражену материјалну штету, другостепена пресуда уопште не садржи образложење за своју одлуку, па су основани ревизијски наводи да је другостепена пресуда захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку у вези са одредбом члана 396. став 2. Закона о парничном поступку, коју је другостепени суд неправилно применио, на шта су основано усмерени ревизијски наводи тужиоца.

Из наведених разлога потребно је да другостепени суд у поновном поступку отклони указане недостатке и донесе закониту, правилну и образложену одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парнице, јер иста зависи од коначног исхода исте.

На основу члана 415. став 1. и члана 416. ЗПП одлучено је као у изреци решења.

**Председник већа-судија,
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић